

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

כתיבות
לפרשת שבוע

פרשת תזריע

פרשתנו - פרשת נגעים היא מן הפרשיות הקשות והמורכבות הן במהותן, תוכנן ומורכבות דיניהן, והן ובעיקר מהעדר יכולת לרדת לבין השיטין של טעמיהן וסיבותיהן. אמנם בתורה כתיב "הנה נתתי לכם חוקים ומשפטים". חוקים וגזרות שאין דעת אדם תשיגם, כגון פרה, שעיר המשתלח, שעטנז, כלאיים, מאכלות אסורות חזיר וכ"ב. אבל כל אלה הם מצוות עשה ול"ת חוץ לגופו של אדם. כאן בנגעים, אנו עומדים בפני תופעה שונה: יש כאן מציאות של שינויים רפואיים פיזיולוגיים. נגעים המשתלחים בגוף האדם, בבגד ובקירות הבית, ואין מוצאים ידיים לתפוס סיבתן. יען כי אין כאן חוליים במובן רפואי, כי רפואתן אינה בידי הרופאים כי אם בידי הכהן. וראה הכהן, וטימא הכהן, לא הרופא, לא הווטרנר...!

הרשב"ם כדרכו שנסולה על הפשט הצרוף, מגביל את הכתוב לאמר: "אדם כי יהיה בעור בשרו". כל פרשיות נגעי אדם ונגעי בגדים ונגעי בתים ומראותיהן וחשבון הסגרם ושערות לבנות ושיער שחור וצהוב, אין לנו אחר פשוטו של מקרא כלום ולא על בקיאות דרך ארץ של בני אדם, אלא המדרש של חכמים וחוקותיהם וקבלותיהם מפי החכמים הראשונים, הוא העיקר.

פנים שונות לשורש העניין: פנים גלויות ועליהן תילי תילים של הגות בחטא לשון הרע. ופנים מסותרות הרואות בעניין תיקון והשבת האדם לשלימותו טרם חטאו הבראשית. רבנו בחיי מהלך על מסילות רבו הרמב"ן ומחזיר הכל לבריאת האדם. "ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כותנות עור וילבישם", שמונה תיבות הן, והבן זה. וע"ד השכל: יש בפרשה הזאת רמז גדול על התורה ועל המצוות אשר עיקר בריאת האדם בשבילם, ויש בה רמז לגוף ולנפש וליצה"ר, ויש בה רמז לתחיית המתים ליום הדין, והיאך האדם נשאל על התורה ועל המצוות, ויש בה רמז על השכר ועל העונש אשר לגוף ולנפש, גם יש בה עוד רמז לעקירת יצה"ר מן העולם, ויקח ה' אלהים את האדם ויניחחו בגן עדן לעבדה ולשמרה. "גן עדן" רמז לתורה, וכשם שהגן נמשך מעדן, כך התורה נמשכת מן החכמה העליונה שהיא עדן.

"ויעש ה' לאדם ולאשתו כותנות עור וילבישם". בתורתו של רבי מאיר (שהיה לבלר) מצאו כתוב **כותנות אור**. עור האדם הוא כיסוי לאור הנשמה. יש רמ"ח מצוות עשה כנגד האיברים, ושס"ה לא תעשה כנגד גידין. כשאדם חי חיי מצוות אז מאיר אור הנשמה ומבהיק את זיוו. כי הגוף הוא כלי לנשמה כנר לשלהבת, (ראה החינוך מג' איסורי טרפות). כל קלקול במצוות ובמידות נותן אותותיו במראה האדם עד שגופו מתעוות. (לכן קדמה פרשת מאכלות אסורות וטומאות לידה לפרשת מצורע).

על מסילתנו זו הילך גם האברנאל בפירושו שם בבראשית, ועניינו לכאן לאמר: וכבר כווננו חכמינו קדושים בכל זה באומרים "ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כותנות עור", רמז לתורה האלהית הכתובה על גוילים של עור. כבר אמרנו קודם מהמובא בב"ר, שבספרו של רבי מאיר כתוב כותנות אור שרמז בזה לתורה האלהית כי נר מצוה ותורה אור, וכן תרגם אונקלוס: לבושין דיקר, כי הלבושים והכותנות ההם היו אור מאיר לחשכתם ולכסות את ערותם בטוב וברע, ולפי זה יהיה אמרו: "וילבישם" מלשון "ורוח לבשה את עמשי", וכן "צדק לבשתי וילבישני", שהרצון בו,

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

כציונות לפרשת שבוע

ההתעצמות והדבקות בתורה. והוסיף הרב, לזה אמרו ג"כ בב"ר רבי יצחק אומר: בגדיו של אדם הראשון היו חלקים כציפורן ונעים כמרגליות, שרמז ג"כ על כותנות האור הקדוש התורני שיש בהן חלקים כציפורן. (אולי מסיבה זו, בהדלקת נר הבדלה מראים הצפרניים זכר לאור ההוא של קדושת ימי בראשית, שהשבת היא לה הזיכרון הגדול. כיון שהאדם בקלקולו מכבה או מעמעם אור זה, משלחים בו נגעים.

לכן הפרשה פותחת, **אדם** ולא איש איש, "אדם כי יהיה בעור בשרו שאת", זהו שאמר: (חבקוק א') "איום ונורא הוא ממנו משפטו ושאתו יצא". הכתוב הזה מדבר ב**אדם הראשון** שבראו הקב"ה בדמותו, שנא': "ויברא אלהים את **האדם בצלמו**", וכשבראו בראו **מסוף העולם ועד סופו**, שנאמר: "כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך". והיה שולט בכל העולם כלו, שנאמר: "ורדו בדגת הים ובעוף השמים", "ממנו משפטו ושאתו יצא", זו חוה שיצאה ממנו שגרמה לו מיתה, שנאמר: "ותתן גם לאישה עמה ויאכל". וכבר אמרו חכמים **מצורע חשוב כמת**.

הרוח הנסוכה על דברי כמה חכמים, היא במידה ידועה רוח המיסתורין ודיני טומאה וטהרה, כרבנו מנחם רקאנטי שהיה פרשן ומקובל מן הראשונים, הושפע מר"י החסיד, מר"א מגרמייזא ומהרמב"ן. אדם כי יהיה בעור בשרו וגו'. הצרעת היא מחלקי הטומאה, **ואצבע אלהים היא**, על כן אסור להשתדל ברפואתו, ר"ל לקוץ סימני הטומאה, שנאמר: "השמר בנגע הצרעת", רק רפואתו היא ע"י הכהן המכפר, **כי בחסד יכופר עוון** כמו הטומאה שלא תסור אלא במים, וכמו שהטומאה צריכה הכשר בתחילתה, כן המצורע לא תחול עליו הטומאה רק על פי כהן. וטעם להסגר השבעה, ידעת מסוד השביעיות.

וטעם "ואת הנתק לא יגלח", **הפך השחתת הפאות**, כי השערות אשר באדם הם רמז **לכוחות האלהיים** הנאצלים מן האדם העליון. (ראה נזירות שמשון, בגילוח שעריו - סרה ממנו רוח ה'). וכתב הרמב"ן ז"ל **כי ענין הנגעים רובם להראות לאדם כי ה' סר מעליו**, כי נגעי בתים והבגדים **אינם בטבע כלל**, רק בהיות ישראל שלמים לה' יהיה רוח ה' עליהם להעמיד גופם ובגדיהם וממונם במראה טוב. כאשר יקרה באחד מהם דבר חטא ותראה בבשרו או בבגדו או בביתו, יהיה זה להורות על חטאו וכי ה' סר מעליו, ולכן אמר הכתוב: ונתתי נגע צרעת, כי היא **מכת השם** בבית ההוא. ומצוה זו אינה נוהגת אלא **בארץ ישראל**, כמו שאמר הכתוב: כי תבואו אל ארץ כנען, ואין הדבר מפני היותו חובת קרקע, אלא מפני שלא יקרה הענין הזה **אלא בארץ הנבחרת אשר השם הנכבד שוכן בתוכה**. ומפני זה אינן נוהגין אלא בבגדים לבנים ולא בצבועים, כי אולי הצבע הוציא הכיעור ההוא ולא אצבע אלהים היא. וטעם פרטי מצוה זו לא יובנו רק ליודע כחות הטומאה הנשפעים מהנחש הקדמוני, והבן זה היטב.

והצרוע אשר בו הנגע וגו'. אחר ששלטה עליו רוח הטומאה צריך להתנהג כפי המידה ששופעת עליו, וזהו **וטמא טמא יקרא**, והוא כענין, יתגודדו כמשפטם, וזה טעם, מחוץ למחנה מושבו, משום והיה מחניך קדוש. או יהיה על דעת רז"ל: שרבים יבקשו עליו רחמים, ותסור רוח הטומאה ממנו שתנוח עליו מידת הרחמים. זו גם רפואתם של הזולת אשר עיניהם תראינה וליבם יחרד. ואין משוא פנים לפניו יתברך, כי נגע זה **יחשוף באדם צפונות ויגלה נסתרות** ומעקשי המחשבות

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

לפרשת שבוע

חבויות, שאינן טהורות. גם מלך ישראל נתנגע ופרחה צרעת במצחו עת גישתו אל הגאווה למזבח שאינו ראוי לו. ואף שהוא מלך ישראל עוזיחו שבנה חצרות ה', לא ימלט מגילוי עונשו שהיה חבוש בחצר המטרה, ובנו הקדוש יותם משמש בצנעה במלכות.

"תולדות יצחק" הוא דודו של מרן השו"ע, מבאר התלות בין הגוף לנפש כסיבה: ולזה דברה התורה בצרעת, לומר שחוליי האדם יש להם שתי התחלות, אחת מצד החומר, שנית מצד הנפש, שאף על פי שזה הגוף טוב מצד שיווי מזגו, הנה מצד נפשו כשיפעול שלא כשורה יחלה הגוף. ומזה הצד דברה התורה בחולי הצרעת, לפי שזה החולי בא לו מצד נפשו שהיתה חולה, ולא דברה התורה בצרעת מצד שהוא חולי גופני, אלא מצד שהוא חולי נפשי או נמשך לו. ולזה נאמר: אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת, והובא אל אהרון הכהן, לומר שאינו צריך שילך לרופאים אלא לרופא הנפש שהוא אהרן, ולפי שאין הכל מאמינים זה אמר "והובא", והיה ראוי שיאמר ובא אל אהרון, אבל אמר והובא לומר שיביאוהו על כרחו. ולכן אמר גם כן בכאן, זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן, לומר שכמו שהחולי הזה לא בא לו מפאת ליחות הגוף שהיו נפסדות, אלא מפאת הנפש שהיתה נפסדת, כן רפואתו לא תהיה רפואה טבעית, שכל הרופאים הטבעיים שיש בעולם לא ירפאו זה החולי, שהרופאים אולי יוכלו לרפאות חולי הצרעת כשהיה הסיבה הפסד הליחות, אבל כשאינו הסיבה טבעית אלא נפשית, נמנע לרופאים לרפאותה, אלא צריך רופא נפשי והוא הכהן.

למחנכים: לחיאל בית האלי היו עשרה בנים. יודע היה את השבועה והחרם שעשה יהושע כנגד לה אשר יבנה את העיר יריחו, "בבכורו ייסדנה ובצעירו יציב דלתיה". חייל האיש הזה היה מקורבו של המלך הרשע אחאב. כשחייל בית האל קבר אחד מבניו, ציווה ה' לאליהו להיגלות ולנחם אבלים. אליהו חשש מהמלך אחאב קרובו בעלה של איזבל הרשעה, אמר לו הקב"ה לאליהו: אעפ"י כן, ניחום אבלים. כשהלך אליהו שמה לנחמו, דיבר על ליבו שישוב מאיוולתו. מאן זה לסור מדרכו למרות שהיה מקבר בניו זה אחר זה עד העשירי שבהם, ולא נתקנה דעתו. תימה גדולה. כלום כסיל חסר דעת האיש? מתעלם מדברי עבד ה' חרם יהושע?

תשובה: הכפירה אינה מחמת חסרון הדעת אלא מחמת רצונו של האדם. אדרבא, שיבוש דעתו ואובדן עשתונותיו אובדן דרכו, באים מחמת תאוותו ורצונו לכפור. תאוותיו מתלבשות על שכלו ונועלין דרכי תשובתו. לכן כל דבר שאינו רוצה להאמין בו מבטלו בליבו ונדמה בעיניו שבכך כבר הרס והסיר כל החששות. זאת מפני שרוח הטומאה מלפפתו, ופעמים שניתנת רשות לשטן להלביש רוח טומאה על שכלו. לשון הרע - האוזן מתאווה לה ביותר מפני הרצון החבוי לראות ברע. מי שנסוכה עליו רוח החשיכה לא יחוש במתיקות האור וכולו הולך חושך. הכוחות הכהים שבאדם (כדברי ר"י סלנטר), כ"כ חזקים ומטין אותו בלא שיחוש שהם הטמונים עמוק בלא ידיעתו הגלויה בשכלו, הם המטים אותו לנעילת דרך תיקון המידות.

אחז המלך, לא השאיר ע"ז שלא עשה, אחז ונעל דלתות בתי המדרש להשכיח תורה מישראל. מלך זה למרות שפל ירידתו, מצווה הקב"ה לישעיהו: "צא נא לקראת אחז ושאר ישוב בנך". ישעיהו הנביא יוצא לקראת המלך לנסות להשיבו. אומר לו הנביא למלך: "שאל לך אות מעם ה'

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

כציונות לפרשת שבוע

אלוהיך, הגבה למעלה או העמק שאלה". רוצה לומר, בידך להיווכח במלכות ה' ואם חפץ אתה, שאל לך סימן שירדו מלאכים ומטר משמים לפי דברך עתה, או אם רצונך, העמק שאלה, בקש תחיית המתים ויעלה לך האבות. אחז הרשע, סרב. אמר לו יודע אני שיהיו האותות, אעפ"י כן איני רוצה. איני רוצה שיתקדש שם ה' בעולם, איני רוצה שיראו שהניסים נעשים. כלום יש לנו עיוות גדול מזה? מדובר במלך ישראל, אביו של חזקיהו המלך, חזקיהו שהקב"ה שינה מהלך השמש ברקיע לכבודו. חזקיהו שהפיץ תורה בכל גבול ישראל, שתינוקות ידעו פרשות סבוכות שלנו, הוא בנו של הרשע הזה.

תשובה: כמעשהו בראשון - מעשהו בשני. כאשר רוח הטומאה נכנסת באדם, מסתתמים מעייני ליבו ושכלו. התאוות, פניות הלב בנימי הנפש היותר נסתרים, פועלים פעולתם וחוסמים כל שביל נסיגה לחזרה לדרך המלך. הנטיות, ההשתוקקות למילוי תאוות, מה שהאוזן ערב לה, לשון הרע, לראות ברע, גורים את הנגעים אשר באמת מגמתם להביא את האדם חזרה למסלולו. כי כנגד התאוות המהנות את הנפש בטומאתם, באים הנגעים ומענים את הגוף כמחטי רעל עד שהאדם שב ומתקן. הוי אומר: "אדם כי יהיה בעור בשרו", מבשרי איחזה אלוה. רק כאשר "בשרו עליו יכאב" משם יכול להביט הבטה אחרת על בוראו ועל מהותו כאדם.

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

כעיונות לפרשת שבוע

פרשת מצורע [עיון נוסף]

בגמרא ערכין אמרו חז"ל: על שבעה דברים נגעים באים וכו', ויש לכולם סמך מן הפסוקים, ובמד"ר מביא: על עשרה דברים וכו', ואנו אין לנו עסק בנסתרות מן פרשה זו כי אם בנגלות בה ומצינו מכולם רמז מפרשיות אלו על שלושה דברים. **האחד הוא על לשון הרע** שכן פירש רש"י: למה קרבנו צפרים לפי שעושין מעשה פטיט וכו'. **השני הוא על גסות הרוח** שנאמר: ולקח למטהר וגו' שאם הגביה עצמו כארז ישפיל עצמו כאזוב. **השלישי הוא על צרות העין** שנאמר: ובא אשר לו הבית ותנא דבי רבי ישמעאל זה שייחד ביתו לו. ודבר זה כולל כמה דברים, הן חמדת הממון שלמידין מגחזי. אלישע אמר לו: "וצרעת נעמן תדבק בך". היינו הצרעת, גבהות הלב של נעמן תדבק בך חומד ממון. וכן הגזל שמנו חז"ל בגמ' ערכין, **הוא כנס ממון שאינו שלו**, יבוא הכהן ויפזר ממנו, ושלושה אלו מקורם אחד כי **חמדת הממון** מסבב גם הגזל וצרות העין:

שלוש מידות רעות אלה מנויות בכתוב: "מלשני בסתר רעהו אותו אצמית גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל". כביכול הקב"ה לא יכול לדור בכפיפה אחת עם מקולקלי מידות. "ורחב לבב" היינו החומד ממון, כאמרו אצל בלעם שהיתה לו נפש רחבה. ואותו **אצמית** דרשו חז"ל על **מצורע מוחלט**. לכך נאמר: אדם כי יהיה בעור בשרו שאת. אין שאת אלא גבוהה, ומין צרעת זה בא על גסות הרוח המתנשא לכל לראש, או ספחת אין ספחת אלא טפילה וכו', והוא בא על החומד קנין הממון שהוא טפל אל האדם מבחוץ ואינו מתעצם באדם כלל כשאר המעלות. וכן כתב הרמב"ם בשמונה פרקיו כי **כל הקנינים כחכמה וגבורה ומעלת המידות כולם מתעצמים עם האדם** ודבוקים בו חוץ מן העושר כי הוא נטפל אל האדם מבחוץ ואינו דבק עמו כלל. או בהרת היינו לבנות, מין זה בא על המספר לשון הרע **ומלבין פני חבריו** ועושה בו **חברבורות לבנות** כי אזיל סומקא ואתי חירא. מוציא רע, כדרך שנאמר: וירא משה את העם כי פרוע הוא. ואמרו חז"ל (ילקו"ש), שלקו בצרעת כמה דאת אמר: וראשו יהיה פרוע. והוא לשון גילוי שתגלה ותראה רעתו לעין כל והיינו ענין הצרעת.

אמרו חכמים: הכל תלוי בלשון, זכה לחיים, לא זכה, למיתה. **עסק אדם בתורה בלשונו זכה לחיים**, והיא התורה שנקראת עץ חיים, והיא רפואתו של לשון הרע, שנאמר: "מרפא לשון עץ חיים". עסק בלשון הרע מתחייב בנפשו למות, שקשה לשון הרע משפיכות דמים, שכל מי שהורג אינו הורג אלא נפש אחת, אבל המספר לשון הרע הורג שלשה: האומר, והמקבל, ומי שנאמר עליו. האומר, **מדואג האדומי** שאמר לשון הרע על אחימלך בן אחיטוב ונהרג. ובסיבתו נהרג שאול בקטיגוריא של נוב עיר הכהנים. ודואג האדומי נשתרש מחיי העוה"ז ומחיי העוה"ב, שנאמר: "גם אל יתצך לנצח יחתך ויסחך מאהל ושרשך מארץ חיים סלה". מי קשה, המכה בחרב או המכה בחץ? המכה בחרב אינו יכול להמית אלא בקרוב, והמכה בחץ אינו כן, אלא זורק את החץ ומכה בכל מקום שהוא רואה אותו, ולכך נמשל מספר לשון הרע לחץ, שנאמר: "חץ שחוט לשונם מרמה דבר בפיו, שלום את רעהו ידבר, ובקרבו ישים ארבו", וכן הכתוב אומר: "בני אדם שניהם חנית וחצים ולשונם חרב חדה".

קשה לשון הרע משפיכות דמים ומגלוי עריות ומעבודה זרה. משפיכות דמים, דכתיב: "ויאמר קין אל ה' גדול עוני מנשוא". מגלוי עריות, דכתיב: "ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת". מעבודה זרה,

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

כתיבות לפרשת שבוע

דכתיב: "אנא חטא העם הזה חטאה גדולה", ואילו בלשון הרע כתיב: "יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות", לכך נאמר: "מות וחיים ביד לשון". ואין משוא פנים בדבר, במרים: "ותדבר מרים ואהרן במשה", מה היה עונשם? צרעת, דכתיב: "ויפן אהרן אל מרים והנה מצורעת", וכתיב: "ויחר אף ה' בס וילך", ואהרן בכלל חרון אף זה. מה כתיב: "זכור את אשר עשה ה' אלהיך למרים בדרך", והלא הדברים ק"ו, ומה מרים שלא דברה אלא באחיה ושלא בפניו ושלא נתכוונה אלא להחזירו לאשתו, כך המספר לשון הרע בפני חבירו על אחת כמה וכמה. מה כתיב למעלה מן הענין: "השמר בנגע צרעת". ואף אהרן שהיה כהן נגעה בו ידו של הקב"ה שנאמר: "ויחר אף ה' בס וילך", "בס" באהרן ומרים.

וכן אתה מוצא בנחש הקדמוני שעל שסיפר לשון הרע על בוראו לפיכך נצטרע, שנאמר: "ויאמר ה' אלקים אל הנחש כי עשית זאת ארור אתה", אררו בצרעת, דכתיב: "צרעת ממארת היא". א"ר הונא בשם רבי יהושע בן לוי: הסלעים שהן על הנחש זוהי צרעתו, ולא עוד אלא שבעלי מומין מתרפאים לעוה"ב, והוא אינו מתרפא כבני אדם, שנאמר: "אז ידלג כאיל פיסח ותרון לשון אלם", וכן חיות ובהמות וזאב וטלה ירעו כאחד, אבל נחש עפר לחמו, שאינו מתרפא לעולם לפי שהוריד את הבריות לעפר, ומי גרם לו, שספר לשון הרע. (ועינינו רואות שמידי פרקים בזמן, משיל מעליו את עורו לבן כשלג הצרעת).

למחנכים: יסוד עצום ומוסר עמוק למדים אנו מהמובא בגמרא, כביכול הקב"ה יושב בפמליא של מעלה ועוסק בתורה. ועולה מחלוקת בסוגיית: הנדון היה בפסוק מפרשתנו, חלוקים בו הקב"ה יתעלה שמו ופמליא של מעלה. וכביכול לא באה מחלוקת לכלל הכרעה, לא קבלו דעתו של הקב"ה ולא של פמליא מפני הספק. פלא הוא: מדוע לא הביאה הגמרא מחלוקת בספק באיזו מצווה מעשית ורלוונטית כמו ספק יום הכיפורים, ספק שחיטה, ספק טבילה, וכ"ב? מדוע הגמרא מביאה מעשה מרטיט הלב דווקא במחלוקת שיש להקב"ה עם פמליא שלו ודווקא בעניין נגעים. תשובה: כי מהותו, שורש יסוד קיומו של האדם, תלוי בהבל פיו, במה שמבדיל אותו מבעלי חיים, במה שמבדיל אותו מבני אדם שאין להם צורה. מה שמעמיד את האדם על דעתו ושכלו הוא דיבורו. השימוש בכלי הנעלה והנשגב של דיבור קדושה ותורה להופכו לכלי לשון הרע הוא הפחותה שבדרגות. לכן לדעתי, הובאה הסוגיית המופלאה הזאת, שכביכול הקב"ה לומד תורה, וכשיש ספק לא אוחז בדעתו, אלא שולחים השאלה לחכמי ישראל למטה כאן על הארץ. כי חכמי ישראל - קדושתם בכוח תורתם טהרת פיהם. ובאמת כך היה. הספק הותר בפי רבה בר נחמני כשמצאוהו ברגעיו האחרונים ושפתיו ממלמלות: טהור טהור, ממש כדעתו של הקב"ה שאמר על השער בנגע טהור, ופמליא של מעלה אמרו: טמא. טהור אמר טהור כדברי טהור בפמליא של מעלה.

הנני מביא דברי הגמרא (ב"מ פו'): "קא מיפלגי במתיבתא דרקייעא אם בהרת קודמת לשער לבן - טמא, ואם שער לבן קודם לבהרת - טהור. ספק, הקדוש ברוך הוא אומר: טהור, וכולהו מתיבתא דרקייעא אמרי טמא. ואמרי: מאן נוכח (מי יתיר הספק), נוכח רבה בר נחמני (שהיה בורח מפני המלכות כי הקהיל קהילות לתורה). דאמר רבה בר נחמני: אני יחיד בנגעים, אני יחיד באהלות. שדרו שליחא בתריה, לא הוה מצי מלאך המות למקרב ליה, מדלא הוה קא פסיק פומיה מגרסיה.

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

לפרשת שבוע

(מלאך המוות לא יכול להתקרב לרבה בר נחמני כל עוד שפתיו דובבות תורה). אדהכי נשב זיקא ואויש ביני קני, סבר גונדא דפרשי הוא. (חשש רבה שהרשרוש והרעש מפני חיילי המלך הרודפים להורגו, ופסק לרגע, העדיף למות ולא ליפול בידיהם). אמר: תינח נפשיה דההוא גברא, ולא ימסר בידא דמלכותא. כי הוה קא ניחא נפשיה אמר: **טהור, טהור**. יצאת בת קול ואמרה: **אשריך רבה בר נחמני שגופך טהור, ויצאתה נשמתך בטהור**. נפל פתקא מרקיעא בפומבדיתא: רבה בר נחמני נתבקש בישיבה של מעלה. נפקו אביי ורבא (שהיו תלמידיו של רבה בר נחמני), וכולהו רבנן לאיעסוקי ביה, לא הוו ידעי דוכתייה. (יצאו לחפשו לקוברו ולא מצאו מקומו). אזלו לאגמא חזו צפרי דמטללי וקיימי, (הצפרים סככו עליו מפני השמש, שגופו הטהור לא ייחשף). אמרי: שמע מינה התם הוא. ספדוהו תלתא יומי ותלתא לילותא. נפל פתקא: כל הפורש יהא בנידוי. ספדוהו שבעה יומי, נפל פתקא: לכו לביתכם לשלום.

למחנכים: חובה ומצווה להעמיק להדגיש שורשי פרשתנו, ההרחקה משלוש עברות, יהרג ולא יעבור עליהן. כתיב: "וישלחו מן המחנה כל צרוע" וגו'. אחר שסידר כל שלוש מחנות איש על דגלו, על כן הזכיר מיד סדר קדושת שלוש מחנות אלו, כי הצרוע. משולח מן שלושתן, והזב חוץ לשנים, וטמא לנפש חוץ למחנה שכינה. "כל צרוע" זה עבודה זרה וכו', "וכל זב" זה גילוי עריות כי הוא בא משכבת זרע, "וכל טמא לנפש" זה שפיכות דמים וכו', ורבנו בחיי הוסיף שחכמים דרשו פסוק זה והוציאוהו מפשרו לגמרי. נדרש גם על הגלויות. **וקשה גלויות מאן דכר שמיה.**

סמיכות הפרשיות נדרשה: אחר שסידר המשכן על מכונו והשרה שכינתו יתברך בתוכם בא להזהירם שלא יסבבו סילוק השכינה על ידי שלושה ראשי עבירות אלו המסבבים החורבן, על כן צוה לשלוח מן המחנה כל צרוע, וכל זב, וכל טמא לנפש, כי שלושה אלו סימנים מובהקים על אשר בקרבם או שמץ מינות של עבודה זרה נזרקה בו כי על זה בא הצרעת. ועל עוון זה נחרב בית ראשון ושני כי אף על פי שלא עבדו עבודה זרה בבית שני, מכל מקום היה בהם חטא שנאת חנם ולשון הרע השקול כעבודה זרה, וטעם שילוח המצורע חוץ לשלוש מחנות, לרחק שמץ עבודה זרה משלושתן.

בעוון לשון הרע צריך להיות בדד מושבו. כשם שהוא בדיבורו פירד בין הדבקים, הבדיל בין איש לחברו, ופעמים אף שהחריב בית חברו. ממש כך החריב דואג האדומי בלשון הרע, את נוב עיר הכהנים, ואת בית שאול. על כן יש להרחיק בעל לשון הרע, ואם לא יהיה מרוחק מכל שלוש מחנות תשפיע טומאתו על הסובב. "וכל זב", כי זיבה שלו היא אות על שהוא פרוץ בעריות ושילוחו חוץ למחנה שכינה הקדושה וחוץ למחנה לוייה שיש בהם גם כן קדושה, וכל מקום קדושה אינו סובל דבר ערוה לאפוקי מחנה ישראל שאין בה כל כך קדושה. **וכל טמא לנפש**, כי זה מורה גם כן על רוח עוועים אשר בקרבו ושאינו מקפיד להיטמא בנפש אדם על ידי שפיכות דמים הנוגע בצלם אלהים כביכול, על כן ראוי שיתרחק ממחנה שכינה כי הוא פוגם בכבוד השכינה.

שבת שלום לצוות המורים המחנכים